

Волинець Оксана
кандидат політичних наук
доцент кафедри політології та міжнародних відносин
Національного університету «Львівська політехніка»
rzhyskyy@ukr.net

ХРИСТИЯНСЬКІ СУСПІЛЬНІ ПРИНЦИПИ СОЛІДАРНОСТІ ТА СУБСИДАРНOSTІ В КОНТЕКСТІ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

На початку III тисячоліття Україна стала активним учасником процесу євроінтеграції, що зумовлюється як прагненням вступити до Європейського Союзу, так і існуванням спільних кордонів з країнами – членами ЄС. Світські науковці визначають транскордонне співробітництво як спільні дії, спрямовані на посилення та поглиблення добросусідських відносин між територіальними громадами або урядами, які знаходяться під юрисдикцією двох чи декількох Договірних Сторін, та на укладання з цією метою необхідних угод, або досягнення домовленостей в межах компетенції територіальних громад, або урядів, визначеної внутрішнім законодавством [4, С. 5]. Позитивне значення транскордонного співробітництва, як зазначають представники Асоціації Європейських Прикордонних Регіонів (АЄПР), приносить у розвиток громад і регіонів так звану «додаткову вартість», виділяючи в ній Європейський та політичний аспекти. Основою європейської «доданої вартості» є попередній досвід населення, яке проживає разом у прикордонних регіонах, а відтак, співробітництво між ними сприяє розвитку таких загальнолюдських моральних цінностей як мир, свобода, безпека, дотримання фундаментальних прав людини. У політичному контексті «додана вартість» транскордонного співробітництва сприяє: зміцненню Європи та розвитку євроінтеграційного процесу; спільному співжиттю європейських народів та налагодженню між ними доброзичли-

вих, довірливих стосунків і взаємного порозуміння; реалізації принципів солідарності, субсидіарності та партнерства; економічній і соціальній співпраці [4, С. 5].

Основні засади творення сучасної Європи сягають віків і закорінені у християнстві. Відтак, Католицька Церква, яка протягом століть проповідувала необхідність дотримання християнських морально-етичних цінностей в якості підвалин творення та співжиття європейської спільноти, постійно наголошує на необхідності дотримання принципів солідарності та субсидіарності у суспільно-політичних відносинах між державами і народами. Шістдесяті роки ХХ століття відкрили багатонадійні перспективи: світ відновлювався після жакливої спустошливої війни, ширився процес деколонізації, появились перші, хоч і ще непевні ознаки кризи двополосного світу. В даному контексті універсального характеру набуває соціальне питання, яке охоплює всі держави. Поряд із робітничим питанням і промисловою революцією на перший план виходять питання сільського господарства, демографічного росту, регіонального розвитку і глобального економічного співробітництва. Сучасні сценарії глобальних та регіональних перетворень, як ніколи, закликають до справжнього солідарного розвитку, який є не лише конкретною можливістю створювати нові робочі місця, а й умовою виживання для цілих народів. Папа Іван Павло II зауважує, що: «дії держави та інших органів влади повинні відповідати принципу субсидіарності і створювати умови для вільного здійснення економічної діяльності і принципу солідарності, а також встановлювати межі автономії сторін» [5, С. 209 – 210]. Солідарність без субсидіарності може перетворитися на «державу загального добробуту», натомість субсидіарність без солідарності захищає містечкові егоїстичні інтереси. Щоб забезпечити дотримання обох принципів, втручання держави в економічну сферу не має бути ні надмірним, ні непомітним, а повинно відповідати реальним потребам суспільства і сприяти пошуку новітніх моделей та шляхів співпраці з іншими державами та народами.

На сучасному історичному етапі українське суспільство отримало нові блага, абсолютно невідомі до цього часу. Це вимагає нового погляду на принцип універсального призначення земних благ і охоплення ним останніх досягнень економічного і технологічного прогресу. Власність на нові блага – знання, технології, ноу-хау – набуває все більшого значення, оскільки добробут промислово розвинених країн опирається вже не на природні ресурси, а саме на цю форму власності. Суттєвою різницею між тенденціями сучасного суспільства і суспільства в недалекому минулому є те, що « сьогодні вирішальним фактором у все більшій мірі є сама людина, тобто її пізнавальні можливості...можливості до участі у солідарній організації, вміння відчувати і задовольняти потреби інших людей» [5, С. 236]. Нові технічні і наукові знання варто поставити на службу первинним потребам людини, поступово збільшуючи загальне надбання людства. Тому цілковита реалізація принципу універсального призначення благ потребує дій як на міжнародному, так і регіональному рівнях та ініціатив усіх залучених до співробітництва держав. Відтак, гостро постає питання руйнування всіх перешкод і монополій, через які багато країн залишаються осторонь головного напрямку розвитку, а відтак, забезпечення всім людям та націям основних умов, що дадуть їм змогу розвиватися.

У Душпастирській конституції про Церкву в сучасному світі зазначається, що кожен народ у процесі історичного становлення розвиває власну культуру згідно зі своєю законною автономією [1, С. 537]. В контексті міжнародної солідарності обов'язки Європейського Союзу у відносинах з іншими країнами, зокрема в економічній сфері, видаються цілком очевидними і передбачають визнання автономії кожної країни у праві на самостійне бачення свого подальшого розвитку. Головна ідея полягає у правильному виборі мети та засобів її досягнення. Принципи солідарності та субсидіарності у міжнародній співпраці полягають у допомозі іншому в

реалізації його людського розвитку. Однак, таке прагнення доволі часто може ввійти в протиріччя з намаганням конкретного суспільства розповсюджувати свій тип мислення, бачення та діяння, свою модель розвитку на інші країни та народи. Папа Франциск зауважує, що: «замість бути творчими, ми просто залишаємося заколисаними в тому, що нам зручне, й не зробимо жодного поступу, і в такому разі не братимемо активної участі в історичних процесах» [3, С. 103]. Помилковість такого підходу найчастіше виявляється власне у виборі методів досягнення поставленої мети, що в свою чергу, призводить до нерівномірності розвитку певних регіонів [2, С. 254]. Власне, міжнародна та транскордонна співпраця, базована на принципах солідарності і субсидіарності, може виявити механізми та шляхи подолання кризових явищ у певних регіонах світу та України, зокрема.

Література:

1. Документи Другого Ватиканського Собору. – Львів: «Свічадо», 1996. – 753 с.
2. Маленво Э. За культуру економіки солідарності, вдохновенную Евангелием. Ответственность личностей и ответственность государств / Эдмонт Маленво /Христос – источник новой культуры для Европы на заре нового тысячелетия. – Ватикан: «Созвездие», 2000. – С. 244 – 258.
3. Папа Франциск. Радість Євангелія. – Львів: «Свічадо», 2014. – 220 с.
4. Посібник з транскордонного співробітництва / Відп. за випуск Владислав Чопак. – Ужгород, 2005. – 70 с.
5. Энциклики его святейшества папы Римского 1891, 1981, 1991 гг. о труде, человеческой жизнедеятельности, нравственности и морали. – Киев, 1993. – 278 с.